

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 485)

Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/600)

T.C.

Başbakanlık

28.7.1989

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-2292/03521

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 25.7.1989 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereği arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GEREKÇE

20 Aralık 1988 tarihinde Ankara'da parafe edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşme" 14 Mayıs 1989 tarihinde Cezayir'de imzalanmıştır.

Söz konusu Sözleşme, iki ülke arasında gelişmekte olan ilişkiler doğrultusunda hukukî ve cezaî konularda adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Sözleşme hukukî ve ticarî konulardaki kararlar ile hakem kararlarının tenfizi ile suçluların iadesini de kapsamaktadır.

Malumları olduğu üzere, Türk mahkemelerinin yargı hakkı Türkiye ile sınırlı olduğu gibi, yabancı mahkemeler de Türkiye'de yargısal faaliyette bulunamamaktadır. Bu nedenlerle Türk mahkemeleri ile yabancı mahkemelerin karşılıklı olarak birbirlerine hukukî yardımda bulunmaları ihtiyacı hâsıl olmaktadır.

Aktolunan Sözleşme ile saptanan kural ve şartlar dahilinde, iki Devletten birinin ülkesinde bulunan ve diğer Devletin adli makamları tarafından hakkında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyetine karar verilmiş kişilerin karşılıklı olarak iadesi mümkün olmaktadır.

Ayrıca tenfiz konusundaki hükümlerle de iki ülke arasında özel bir şekilde veya Milletlerarası Sözleşmelerle düzenleme getirilmemiş olması halinde, bir ülke mahkemesince hukukî ve ticarî konularda alınan kararların diğer ülkede belirli şartları taşımaları halinde, tenfizi mümkün hale gelmektedir.

Sözleşme 4 bölüm halinde 54 maddeden oluşmaktadır.

1. Bölüm, genel hükümleri
2. Bölüm, hukukî ve ticarî konulardaki kararlar ile hakem kararlarının tenfizi
3. Bölüm, cezaî konuya ilişkin özel hükümleri
4. Bölüm, nihaî hükümleri kapsamaktadır.

Sözleşme, süresiz olarak aktolunmuştur. Bununla beraber iki tarafın da 6 ay önceden ihbarda bulunmak kaydıyla Sözleşmeyi fesh etmek hakkı vardır.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/600

Karar No. : 3

2.11.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında İşbirliğine İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Adalet ve Dışişleri bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Kâtip
Ali Pınarbaşı
Konya

Üye
Mehmet Pürdeloğlu
Hatay

Üye
Murat Başesgioğlu
Kastamonu

Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya

Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep

Üye
Burhan Cahit Gündüz
İzmir

Üye
İhsan Nuri Töpkaya
Ordu

Üye
Ahmet Neidim
Sakarya

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/600

Karar No. : 11

1.11.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 10.10.1990 Tarihli Dördüncü Birleşiminde Adalet Bakanlığı ve Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında gelişmekte olan ilişkiler doğrultusunda, hukukî ve ticarî konularda adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacını taşıyan Tasarı Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Adnan Tütükan
Amasya
Kâtip
Ali Rifık Atasever
Tekirdağ
Üye
Fethi Çelikbaş
Burdur
Üye
Cevdet Akçalı
İstanbul

Başkanvekili
Mustafa Kalemlı
Kütahya
Üye
Mehmet Sağdaç
Ankara
Üye
Öner Miski
Hatay
Üye
Ali Tanrıyar
İstanbul

Üye
Cevdet Akçalı
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 14.5.1989 tarihinde Cezayir'de imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine ilişkin sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>T. Özal</i> Başbakan	
Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>A. Bozer</i>	<i>K. İnönü</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Tamer</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i>	<i>M. Yazar</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarslan</i>	<i>S. Sert</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Aştın</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i>	<i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>E. Pakdemirli</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>C. Altınkaya</i>	<i>H. Şuğrı</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>İ. Aykut</i>	<i>Ş. Yürür</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

**ADALET KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî İşbirliğine İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
CEZAYİR DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ
ARASINDA
HUKUKİ İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN SÖZLEŞME

Bir taraftan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti,

Diğer taraftan, Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti,

Her iki Devleti yönlendiren müşterek ideal, adalet ve hürriyeti dikkate alarak,

Her iki millet arasındaki dostluk ilişkilerini güçlendirmek, adli ve hukukî sahada her iki Devleti birleştiren bağları pekiştirmek yönündeki ortak isteklerini nazara alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

KISIM I

BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

MADDE 1

Âkit Taraflar, işbu Sözleşme hükümleri çerçevesinde, yardımlaşmanın istenildiği anda istenilen Tarafın adli makamlarının yetkisine giren hukukî, ticarî ve cezaî konularda karşılıklı olarak mümkün olan en geniş adli yardımda bulunmayı ve adli teşkilat, kanunî mevzuat ve içtihat alanında bilgi alışverişi yapmayı taahhüt ederler.

KISIM II

YABANCININ TEMİNAT YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE
ADALETE BAŞVURU

MADDE 2

Âkit Tarafların herbirinin vatandaşları, yabancı oldukları veya ülkede yerleşmiş olmamaları yahut ikametgâhlarının bulunmaması gibi herhangi bir sebeple ne kefalet vermeye ne teminat yatırmaya tabi tutulmayacaklardır.

Yukarıdaki fıkra kurulmuş olan hükmi şahıslara veya Âkit Tarafların herbirinin kanunlarına göre faaliyetlerine izin verilen hükmi şahıslara uygulanacaktır.

Âkit Taraflardan herbirinin vatandaşları diğer Tarafın ülkesinde haklarının takibi ve müdafaası için adli makamlara serbestçe ve kolaylıkla başvurma hakkını haiz olacaklardır.

KISIM III

ADLİ MÜZAHARET

MADDE 3

Âkit Tarafların herbirinin vatandaşları, müzaharetin isteneceği Devletin kanununa uymaları kaydıyla, vatandaşlığı haiz olanlar gibi adli müzaharetten faydalanacaklardır.

MADDE 4

Talepte bulunan şahsa, gelirin yetersiz olduğunu teyid eden belge, iki Devletten birisinin ülkesinde ikamet etmekte ise daimî ikametgâhının bulunduğu yerdeki makamlarca verilecektir. İlgili şahıs üçüncü bir ülkede ikamet ettiği takdirde bu belge mahal itibariyle yetkili konsolos tarafından ita olunacaktır.

İlgili şahsın talebin yapılacağı ülkede ikamet etmesi halinde, vatandaşı bulunduğu ülke makamlarından tamamlayıcı mahiyette bilgiler istenebilecektir.

KISIM IV

ADLİ VE GAYRİ ADLİ BELGELERİN TEBLİĞİ

MADDE 5

Suçluların iadesini düzenleyen hükümler ayırık olmak üzere, her iki Devletten birisinin ülkesinde mukim şahıslara tebliği gereken hukukî, ticarî ve cezaî konulardaki adlî ve gayri adlî belgeler karşılıklı olarak her iki Devletin Adalet Bakanlıkları aracılığıyla iletilecektir.

İkametgâh devletinin Kanunî mevzuatına aykırı olmadığı ölçüde Âkit Tarafların kendi vatandaşlarına tebliği gereken adlî ve gayri adlî belgeleri Diplomatik veya Konsolosluk temsilcilikleri tarafından doğrudan tebliğ ettirme imkânını işbu madde hükümleri bertaraf etmeyecektir.

Kanunî mevzuat arasında uyumsuzluk bulunduğu takdirde mahatabın uyrukluğunu, ülkesinde tebligat yapılması gereken Devletin kanununa göre tayin edilecektir.

MADDE 6

Adlî ve gayri adlî belgelere aşağıdaki hususları muhtevi bir belge eklenecektir :

- Talepte bulunan makam,
- Tebliği gereken belgenin mahiyeti,
- Tarafların isimleri ve sıfatları,
- Muhatabın isim ve adresi,
- Cezaî konularda işlenen suçun mahiyeti ve kısaca fiillerin işleniş şekli.

MADDE 7

İstenilen Devlet, belgenin muhatabına tebliğini sağlamakla yetinecektir. Bu tebliğin yapıldığı, ilgili şahıs tarafından gereği gibi imzalanan ve tarihi atılan bir alındı belgesi veya istenilen Devlet yetkili makamınca düzenlenen ve tebligatın yapıldığı hususunu, tarihi ve şeklini ihtiva eden bir tebligat tutanağı ile kanıtlanacaktır. Alındı belgesi veya tutanak isteyen makama iletilecektir.

Tebliğ yapılmadığı takdirde istenilen Devlet, tebligatın ne sebeple yerine getirilemediğini açıklamak suretiyle söz konusu belgeyi gecikmeksizin isteyen Devlete iade edecektir.

MADDE 8

Adlî ve gayri adlî belgelerin tebliği hiç bir masrafın ödenmesini gerektirmez.

MADDE 9

Hukukî ve ticarî konularda, bundan önceki maddelerde öngörülen hükümler, tebligatın yerine getirilmesi gereken ülkede yürürlükteki şekle uygun olarak yapılması kaydıyla, Âkit Taraflardan birisinin ülkesinde ikamet eden ilgili şahısların aynı ülkede mukim şahıslara tüm belgeleri göndertmek veya tebliğ ettirmek haklarını haleldar etmeyecektir.

KISIM V

İSTİNABE TALEPLERİNİN GÖNDERİLMESİ VE YERİNE GETİRİLMESİ

MADDE 10

Her iki Âkit Taraftan birisinin ülkesinde yerine getirilmesi öngörülen hukukî ve ticarî konulardaki istinabe talepleri, her birisinin usul hükümlerine göre adlî makamlar tarafından yerine getirilecektir.

İstinabe talepleri 5. maddenin 1. fıkrasında öngörülen şekilde gönderilecektir.

Bu husus ikamet Devletin kanunî mevzuatına aykırı bulunmadığı ölçüde işbu madde hükümleri, Âkit Devletlerin hukukî ve ticarî konularda kendi vatandaşlarının beyanlarının alınmasına ilişkin istinabeleri doğrudan Diplomatik temsilcilikleri ve Konsolosluk görevlilerine icra ettirmek imkânını bertaraf etmeyecektir.

Kanunî mevzuat arasında uyumsuzluk bulunduğu takdirde, beyanın alınması istenilen şahsın uyrukluğu, ülkesinde istinabenin yerine getirilmesi gereken Devletin kanununa göre tayin edilecektir.

Âkit Taraflardan birisinin ülkesinde yerine getirilmesi icabeden cezaî konulardaki istinabeler Adalet Bakanlığına gönderilecek ve her birisinin usul hükümlerine göre adlî makamlar tarafından yerine getirilecektir.

MADDE 11

İstenilen makam istinabe talebinin yerine getirilmesini, bu hususun adlî makamın yetkisi haricinde bulunması veya yerine getirilmesi icabeden Devletin egemenliğini, güvenliğini veya kamu düzenini haleldar edecek nitelikte olması halinde reddedebilir.

MADDE 12

Tanıklık yapmaları talep edilen şahıslara, istenilen Devletin kanunî mevzuatında öngörülen şekil dairesinde davetiye gönderilecektir. Davete icabet edilmemesi halinde, istenilen makam, bu şahısları zorlamak için kendi kanununda öngörülen bütün zorlayıcı tedbirleri alacaktır.

MADDE 13

İsteyen makamın açıkça talep etmesi halinde, istenilen makam :

1) Bu husus kendi kanunî mevzuatına aykırı bulunmadığı takdirde, bir istinabe talebini özel bir usule göre yerine getirilmesini sağlamak;

2) İstinabenin yerine getirilmesi icabeden ülkede yürürlükte bulunan kanunda öngörülen şartlar dairesinde tarafların hazır bulunabilmeleri amacıyla istinabenin yerine getirileceği tarihi ve mahalli isteyen makama duyurmak,

Zorundadır.

MADDE 14

İstinabe taleplerinin yerine getirilmesi, bilirkişilerin ücretleri dışında, isteyen Devlet tarafından hiçbir masrafın ödenmesini gerektirmeyecektir.

KISIM VI

TANIK VEYA BİLİRKİŞİLERİN MAHKEME ÖNÜNE ÇIKMALARI

MADDE 15

1) İsteyen Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adlı makamları önüne bizzat çıkmasını özellikle gerekli buluyorsa, tebliğ talebinde bu hususu belirtecek ve istenilen Taraf tanık veya bilirkişiyi mahkeme önüne çıkmaya davet edecektir.

İstenilen Taraf, tanık veya bilirkişinin cevabını isteyen Tarafa bildirecektir.

2) İşbu maddenin 1. fıkrasında öngörülen durumda, talep veya celpname, ödenecek tazminat ile yol ve ikamet giderlerinin yaklaşık tutarını ihtiva edecektir. Bu tazminat ve giderler en azından, isteyen Devlette yürürlükte bulunan oran ve yönetmeliklere göre ödenen tazminat ve giderlere eşit olacaktır.

3) İşbu maddenin 1. fıkrasında öngörülen şekilde bir talebin yapılması halinde isteyen Taraf şahit veya bilirkişiye, bunlardan birisi istekte bulunduğu takdirde yol giderlerinin tamamını veya bir kısmını avans olarak ödeyecektir.

MADDE 16

1) İsteyen Tarafça, tanık sıfatıyla, mahkeme önüne şahsen çıkması talep edilen her tutuklu kişi, istenilen, Tarafça belirtilen süre içinde geri gönderilmek ve uygulanabildiği ölçüde 17. madde hükümleri saklı kalmak şartıyla beyanının alınması gereken ülkeye muvakkaten gönderilecektir.

Nakil talebi aşağıdaki hallerde reddolunabilir :

- a) Tutuklu kişinin nakline muvafakat etmemesi;
- b) İstenilen Tarafın ülkesinde görülmekte olan bir ceza davasında tutuklu kişinin mevcudiyetinin zorunlu olması;
- c) Nakledilmesinin tutukluluk halini uzatabilecek nitelikte bulunması veya;
- d) Tutuklu kişinin isteyen Tarafın ülkesine nakledilmesini engelleyen diğer önemli sebeplerin mevcut olması.

2) Nakledilen kişi, isteyen Tarafın ülkesinde tutuklu olarak kalacaktır.

MADDE 17

1) Hangi uyrukta olursa olsun, bir celpname üzerine isteyen Tarafın adlı makamları önüne çıkacak olan tanık veya bilirkişi, istenen Tarafın ülkesinden ayrıldığı tarihten önceki fiilleri veya mahkûmiyetleri için, isteyen Taraf ülkesinde ne koğuşturulabilir ne tutuklanabilir ne de kişisel hürriyeti herhangi bir şekilde tahdit edilebilir.

2) İsteyen Taraf ülkesinde bulunması adlı makamlarca artık gerekli görülmeyen tanık ve ya bilirkişi bu tarihten itibaren 30 gün içerisinde ve isteyen Taraf ülkesini terketme imkânına sahip olmasına rağmen bu ülkede kaldığı veya terkedip de geri döndüğü takdirde işbu maddede öngörülen bağışıklık sona erecektir.

KISIM VII

YAZIŞMA DİLİ VE HABERLEŞME YOLU

MADDE 18

İşbu Sözleşmenin uygulanması dolayısıyla tevdi olunacak belgeler isteyen makam dilinde düzenlenecek ve istenilen makam dilinde aslına uygunluğu tasdik olunmuş tercümelerini ihtiva edecektir.

MADDE 19

İşbu Sözleşme çerçevesinde, suçluların iadesine ilişkin hükümler hariç olmak kaydıyla her iki Âkit Tarafın Adalet Bakanlıkları kendi aralarında haberleşmeye yetkilidirler.

BÖLÜM II

HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDAKİ KARARLAR İLE HAKEM KARARLARININ TENFİZİ

MADDE 20

Türkiye veya Cezayir mahkemeleri tarafından hukukî ve ticarî konularda verilen nizalı ve nizasız yargı kararları aşağıdaki şartları taşımaları halinde diğer Âkit Taraf Ülkesinde kendiliğinden kesin hüküm kuvvetini haiz olacaktır :

- a) İlgilinin açıkça feragati hariç, kararı vermiş olan mahkemenin tenfizini talep edildiği Devletin mevzuatına göre yetkili olması;
- b) Tarafların kararın verilmiş olduğu Devletin kanuna göre, usulüne uygun surette duruşmaya davet ve temsil edilmiş veya gıyabında cereyan etmiş olması;
- c) Kararın verildiği ülke kanununa göre kesinleşmiş ve icra kabiliyetini haiz olması, meğer ki muhafaza veya ihtiyatî tedbirlerle ilgili bir karar söz konusu olsun. Bu son durumda, kararın icra kabiliyetini haiz olması şartıyla itiraz veya temyiz yolu açık olsa dahi tenfizi mümkündür;
- d) Kararın, tenfizinin istendiği Devletin kamu düzenine ve bu Devlette uygulanan kamu hukuku prensiplerine aykırı olmaması;
- e) Kararın, tenfizinin istendiği Devlette verilmiş ve kesinleşmiş bir mahkeme kararına aykırı olmaması.

MADDE 21

Yukarıdaki maddede öngörülen kararlar, diğer Devlet makamlarınca herhangi bir cebri icraya veya tescil, şerh yahut resmi sicillerde düzeltme gibi bir resmi işleme ancak, orada icra kabiliyetini haiz oldukları tespit edildikten sonra konu teşkil edebilir.

MADDE 22

Tenfiz kararı, her ilgili tarafın talebi üzerine talep olunan Devletin kanununa göre yetkili makam tarafından verilir. Tenfiz kararına uygulanacak usul, tenfizin talep olunduğu Devlet kanununa tabidir.

MADDE 23

Yetkili mahkeme tenfizi istenen kararın kesin hüküm kuvvetinden yararlanabilmesi için yukarıdaki maddelerde öngörülen şartları haiz olup olmadığını tespitle yetinir. Mahkeme bu incelemeyi resen yapar ve sonucunu da kararında belirtmek zorundadır.

Yetkili mahkeme tenfiz kararını verirken, gerekirse yabancı kararın tenfiz kararını veren ülkede verilmiş gibi aleniyet bulması için lüzumlu tedbirlerin alınmasını emreder.

MADDE 24

Tenfiz kararı, yabancı mahkeme ilamının ihtiva ettiği hükümlerin tamamı veya bir kısmı için verilebilir.

MADDE 25

Tenfiz kararı, tenfiz davasının bütün tarafları arasında ve talepte bulunulan Devlet ülkesinin tamamı üzerinde hüküm ifade eder.

Tenfiz kararı, icra kabiliyeti kazandırdığı kararın icra işlemleri safhasında, tenfizin elde edildiği tarihten itibaren ve tenfiz kararını veren mahkeme tarafından o tarihte verilmiş gibi aynı sonuçları doğurur.

MADDE 26

Bir mahkeme kararının tanınması veya tenfizini talep eden taraf aşağıdaki belgeleri eklemek zorundadır :

- a) İlamın resmîyeti konusunda gerekli şartları taşıyan bir sureti;
- b) Kararın tebliği belgesinin veya tebliğ yerine geçen diğer herhangi bir belgenin aslı;
- c) Mahkeme kalemince verilmiş olup karara karşı hiç bir itiraz veya temyiz talebi bulunmadığını gösteren bir belge;
- d) Duruşmanın gıyapta cereyanı halinde, duruşmada bulunmayan tarafa gönderilmiş olan davetiyenin tasdikli sureti;
- e) Gerekliyse yukarıda sayılan bütün belgelerin, talepte bulunulan Devlet mevzuatında öngörülen kurallara göre aslına uygunluğu tasdik edilmiş birer tercümesi.

MADDE 27

Hakem mahkemesi kararları, işbu Sözleşmenin 20. maddesinde öngörülenlerden başka aşağıdaki şartları ihtiva etmesi halinde tenfiz edilir :

- a) Karar, belli bir ihtilafta hakem mahkemesinin yetkisini tespit eden yazılı bir mutabakat uyarınca verilmiş veya belirli bir hukukî münasebetten kaynaklanan gelecekteki ihtilaflar için olup hakem mahkemesi kararını mutabık kalınan yetki çerçevesinde vermiş olmalıdır.
- b) Bir hakem mahkemesinin yetkisinin tanınmasıyla ilgili yazılı mutabakat, kararın tenfiz edileceği ülkedeki Âkit Tarafın kanunlarına göre geçerlidir.

MADDE 28

İki Devletten birinin ülkesinde icra kabiliyetini haiz noter senetleri gibi resmî belgelerin, diğer ülkede tenfiz isteneceği Devlet kanununa göre yetkili makam tarafından icra kabiliyetini haiz olduğuna karar verilir.

Bu makam sadece belgelerin düzenlendiği Devlette onların resmîyeti için gerekli şartları ihtiva edip etmediğini ve tenfizi istenen hükümlerin kamu düzenine veya bu devlette uygulanan kamu hukuku prensiplerine aykırı olup olmadığını araştırır.

MADDE 29

İki Devletten birinin ülkesinde kabul edilmiş sözleşmeden doğan gayrimenkul ipotekleri diğer ülkede ancak, tescilin talep edildiği Devlet kanununa göre yetkili makamın ipotekle ilgili belgelerin icra kabiliyetini haiz olduklarına karar vermesinden sonra tescil ediliş ve hüküm ifade eder. Bu makam, belgelerin ve onları tamamlayan vekâletnamelerin tanzim edildikleri Devlette geçerlilikleri için gerekli şartları haiz olup olmadıklarını araştırır.

Yukarıdaki hükümler her iki ülkede yapılan terkin veya tenkise rıza işlemlerine de aynı şekilde uygulanır.

BÖLÜM III

CEZAI KONUYA İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

SUÇLULARIN İADESİ

MADDE 30

Âkit Taraflar, aşağıdaki maddelerde öngörülen kural ve şartlar çerçevesinde, her iki Devletten birisinin ülkesinde bulunan ve diğer Devletin adlı makamları tarafından hakkında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyetine karar verilmiş olan kişileri karşılıklı olarak iade etmeyi taahhüt ederler.

MADDE 31

İade aşağıdaki hallerde kabul olunacaktır :

- 1) Her iki Âkit Taraf kanunlarında en az bir yıl hürriyeti bağlayıcı nitelikte cezayı gerektiren suç veya suçlar dolayısıyla haklarında kovuşturma yapılan kişiler için;
- 2) Her iki Devletin kanunlarında cezayı müstelzim suçlar dolayısıyla isteyen Devlet mahkemelerince vicahen veya gıyaben en az iki ay hapis cezasıyla mahkûmiyetine karar verilen kişiler için.

MADDE 32

İade talebine konu olan fiil, istenilen Tarafça siyasî nitelikte veya buna murtabit bir suç olarak telakki edildiği takdirde iade kabul edilmeyecektir.

MADDE 33

İade talebi aşağıdaki hallerde kabul edilmeyecektir :

- a) İade talebine konu olan suçlar istenilen Devlet ülkesinde işlenmiş ise;

b) İade talebine konu olan suçlar dolayısıyla istenilen Devlette nihaî olarak bir karar verilmiş ise;

c) İstenilen Devlet tarafından iade talebinin alındığı sırada isteyen Devlet veya istenilen Devlet kanunî mevzuatınca dava veya ceza zamanasını gerçekleştirmiş ise;

d) Suç, isteyen devletin ülkesi dışında bu Devletin uyuşu olmayan bir yabancı tarafından işlenmiş ve istenilen devletin kanunî mevzuatı, ülkesi dışında bir yabancı tarafından işlenen bu tür suçlar için kovuşturma yapılmasına izin vermemekte ise;

e) İade talebine konu olan suç istenilen Devlet tarafından sadece askerî yükümlülüklerin ihlali niteliğinde telakki edilmekte ise;

f) İstenilen Devlette ilan edilen genel af durumunda fiilin, bir yabancı tarafından ülke dışında işlenmesi halinde kovuşturma yapılabilecek suçlardan olması kaydıyla, isteyen Devlet veya istenilen Devlette bir genel af ilanı edilmiş ise;

g) İade talebine konu teşkil eden suçlar dolayısıyla istenilen Devletten kovuşturma yapılmakta veya üçüncü bir Devlette nihaî olarak karar verilmiş ise iade talebi reddolunabilir.

MADDE 34

Âkit Tarafların kendi vatandaşları iadeye konu teşkil etmeyecektir. Vatandaşlık sıfatı iadenin istenildiği suçun işlendiği tarihe göre takdir olunacaktır.

Bununla birlikte istenilen Taraf diğer Taraf kendisine elinde bulunan dosya, belge ve eşyalarla birlikte diplomatik yoldan bir kovuşturma talebi ilettiği takdirde, diğer Devlet ülkesinde her iki Devlette cezayı müstelzim suçları işleyecek olan kendi vatandaşları hakkında kovuşturma yaptırılmayı taahhüt eder. İsteyen Tarafa, talebi ile ilgili olarak yapılan işlemler konusunda bilgi verilecektir.

MADDE 35

1) İade talebi yazılı olarak ve diplomatik yoldan yapılacaktır.

2) İade taleplerine aşağıdaki belgeler eklenecektir.

a) İsteyen Taraf kanununda belirtilen usullere uygun surette isdar edilmiş ve infaz kabiliyetini haiz bir mahkûmiyet kararının veya tevkif müzekkeresinin yahut aynı mahiyette diğer herhangi bir kararın aslı veya tasdikli sureti;

b) İade talebine konu teşkil eden fiillerin işleniş şeklini havi yazılı bir belge. İşlendikleri yer ve zaman, hukukî tavsifleri ve bunlara uygulanacak kanun hükümleri mümkün olduğu kadar sarîh bir şekilde gösterilecektir; ve,

c) Uygulanacak kanun maddelerinin metinleri ve ayrıca talep edilen şahsın mümkün olduğu ölçüde sarîh eşkali ile uyruklüğünü ve hüviyetini tespiti yarayacak diğer bilgiler.

MADDE 36

Acil durumlarda ve isteyen Devlet yetkili makamlarının talebi üzerine, 35. maddenin 2. fıkrasında belirtilen iade taleplerinin ve belgelerin diplomatik yoldan gönderilmesine intizaren geçici tutuklamaya tevessül edilecektir.

Geçici tutuklama talebi istenilen Devlet yetkili makamlarına doğrudan posta veya telgraf yahut yazılı iz bırakan herhangi bir yol ile iletilecektir.

Geçici tutuklama talebinde 35. maddenin 2. fıkrasında öngörülen belgelerden birinin mevcudiyeti belirtilecek ve bir iade talepnamesinin gönderileceğine dair niyete işaret edilecektir.

Bu talepte, yapılacak iade talebine esas teşkil eden suç, işlendiği yer, tarihi ve istenen şahsın eşkali imkân nispetinde belirtilecektir. İsteyen makama, talebi ile ilgili olarak yapılan işlemler konusunda vakit geçirilmeksizin bilgi verilecektir.

MADDE 37

35. maddenin 2. fıkrasında öngörülen belgelerden birisi istenilen Devlete gönderilmediği takdirde tutuklamadan 45 gün sonra geçici tutuklamaya son verilebilir. Serbest bırakma iade talepnamesinin bilahare gönderilmesi halinde tutuklamayı ve iadeyi engellemez.

MADDE 38

İstenilen Devlet, işbu Sözleşmede öngörülen şartların tamamen oluştuğunu doğrulamak ihtiyacını duymakta ve bu eksikliğin giderilebileceği kanaatinde ise, talebi reddetmeden önce bu durumu diplomatik yoldan isteyen Devlet duyuracaktır.

İstenilen Devlet, bu bilgilerin alınması için bir süre tespit edebilecektir.

MADDE 39

İade aynı veya değişik fiillerden dolayı aynı zamanda bir çok Devlet tarafından istenilmekte ise, istenilen Devlet bütün şartları ve özellikle isteyen Devletler arasında bilahare bir iade imkânını, iade taleplerinin tarih sıralarını, suçun vehametini ve işlendiği yeri göz önünde bulundurmamak suretiyle serbestçe kararını verecektir.

MADDE 40

İadenin kabul edilmesi halinde, talep olunan şahsın tutuklandığı sırada yedinde bulunan veya daha sonra ele geçirilecek suç neticesinde elde edilen veya delil niteliğindeki eşya zaptedilecek ve isteyen devletin talebi üzerine bu Devlete teslim olunacaktır.

İstene şahsın firar etmesi veya ölmesi halinde iade olunamaması halinde dahi bu eşyalar teslim edilebilir.

Bununla birlikte, üçüncü şahısların bu eşyalar üzerindeki hakları saklıdır ve bu tür haklar mevcut olduğu takdirde, isteyen Devlette kovuşturma sona erdiğinde ve masraları bu Devletçe ödenmek kaydıyla en kısa zamanda istenilen devlete teslim edilecektir.

İstenilen Devlet bir ceza kovuşturması nedeniyle gerekli gördüğü takdirde zaptedilen eşyaları geçici olarak alıkoyabilir. Bunları teslim ederken dahi, kendisi de mümkün olduğu anda tekrar göndermek kaydıyla, aynı nedenlerle kendisine göre geri gönderilmesi şartını koyabilir.

MADDE 41

İstenilen Devlet iade talebi konusundaki kararını isteyen Devlete bildirecektir.

Talebin kısmen veya tamamen reddi halinde gerekçesi bildirilecektir.

İade kabul edildiği takdirde iadesi talep olunan şahsın teslim yeri ve tarihi, Âkit Taraflarca müşterek bir kararla tespit edilecektir.

Bundan sonraki fıkrada öngörülen husus saklı kalmak kaydıyla, isteyen Devlet, bu maddenin 3. fıkrası hükmüne göre tespit edilen tarihten itibaren bir aylık süre içinde iade olunan şahsın görevlileri tarafından teslim alınmasını sağlayacaktır.

Bu sürenin sonuna kadar isteyen Devlet, iade edilen şahsın teslim alınmasını sağlamadığı takdirde bu şahıs serbest bırakılacaktır ve bir daha aynı fiil nedeniyle iadesi istenemeyecektir.

İstisnai durumların iade olunacak şahsın teslim edilmesini veya alınmasını engellemesi halinde ilgili Devlet diğerini sürenin bitiminden evvel durumdan haberdar edecektir. Bu durumda her iki Devlet başka bir teslim tarihi hususunda mutabık kalacaklar ve bundan önceki fıkra hükmü uygulanacaktır.

MADDE 42

İstenilen Devlette iadesi talep olunan şahıs hakkında iade talebine konu teşkil eden fiilden başka bir suç nedeniyle kovuşturma yapılmakta veya bir mahkûmiyet kararı verilmiş ise, bu Devlet talep hususunda bir karar verecek ve 41. maddenin 1 ve 2. fıkralarında öngörülen şartlar dairesinde iade talebiyle ilgili kararından isteyen Devleti haberdar edecektir. Bununla birlikte, iade talebinin kabul edilmesi halinde ilgili şahsın teslimi, istenilen Devlet adaleti ile işi bitinceye kadar ertelenecektir.

Bu durumda teslim, 41. maddenin üçüncü fıkrası hükümleri gereğince tespit edilecek tarihte yapılacaktır ve aynı maddenin 4, 5 ve 6. fıkraları uygulanacaktır.

İşbu madde hükümleri, ilgili şahsın isteyen Devlet adli makamlarının huzuruna çıkması için ve işi biter bitmez geri gönderilmesi kesin şartı ile geçici olarak bu Devlete gönderilmesini engellemez.

MADDE 43

İade edilen şahıs, teslim edilmeden önce işlenmiş ve iadeye konu teşkil eden suçtan başka bir suç sebebiyle vicahi olarak yargılanamaz ve bir cezanın infazı için tutuklanamaz. Aşağıdaki haller müstesnadır :

1) İade olunduğu Devlet ülkesini terketme imkânına sahip olmasına rağmen, kesin olarak serbest bırakılmasını takip eden 30 gün içinde terketmemiş veya terkettikten sonra bu ülkeye geri dönmüş ise;

2) Bu şahsı teslim eden Devlet muvafakat etmiş ise; bu takdirde, 35. maddenin 2. fıkrasında öngörülen belgelerle, iade edilen şahsın iadenin kapsamı hakkındaki beyanını ve istenilen Devlet makamlarına savunması için savunma göndermesi imkânının kendisine tanındığı hususunu ihtiva eden tutanağı havi bir talepname gönderilmelidir.

Suç teşkil eden fiilin vasfı yargılama sırasında değiştiği takdirde, iade edilen kişi hakkında kovuşturma veya yargılama yapılabilmesi ancak, değişik şekilde tavsif edilen suçun temel unsurları itibariyle iadeye cevaz vermesi halinde mümkündür.

MADDE 44

İlgilinin bundan önceki maddede öngörülen şartlarda isteyen Devlet ülkesinde kalması veya bu ülkeye geri dönmesi hali hariç olmak üzere, isteyen Devletin kendisine teslim edilmiş olan şahsı, teslim tarihinden önce işlenen fiiller dolayısıyla üçüncü bir Devlete iade edebilmesi için istenilen Devletin muvafakati gereklidir.

MADDE 45

İade edilen şahıs, hakkında yürütülen kovuşturmadan veya cezanın infazından herhangi bir şekilde firar ederek yeniden istenen Devlet ülkesine geldiği takdirde, belgelerin gönderilmesine gerek olmaksızın ve sadece iade talebinin teyidi üzerine iade edilecektir.

MADDE 46

Âkit Taraflardan birine teslim edilen bir şahsın diğerinin ülkesinden geçmesine, isteyen Devlet tarafından diplomatik yoldan yapılacak talep üzerine müsaade edilecektir. Bu talepten suçun iadeyi gerektiren nitelikte bulunduğunu gösteren belgeler eklenecektir. 31. maddede öngörülen ve cezaların süresi ile ilgili şartlar nazara alınmayacaktır. Havayolunun kullanılması halinde aşağıdaki hükümler uygulanacaktır :

a) Uçağın iniş yapması öngörülmemekte ise, isteyen Devlet, uçağın ülkesi üzerinden uçuş yapacağı Devleti haberdar edecek ve 35. maddenin ikinci fıkrasında öngörülen belgelerin mevcudiyetini kanıtlayacaktır. Mecburî iniş halinde bu beyan 36. maddede öngörülen geçici tutuklama talebi ile aynı sonuçları doğuracak ve isteyen Devlet usulüne uygun bir transit talebinde bulunacaktır.

b) Uçağın iniş yapması öngörülmekte ise, isteyen Devlet işbu maddenin birinci fıkrası hükümlerine uygun şekilde bir talepname gönderecektir.

MADDE 47

İşbu Sözleşmenin uygulanmasından doğan masraflar, münhasıran istenilen devlet ülkesinde yapılan masraflar hariç olmak kaydıyla isteyen Devlet tarafından karşılanacaktır.

Diğer Tarafa teslim edilen bir şahsın Âkit Taraflardan birisinin ülkesinden transit geçici dolayısıyla yapılan masraflar isteyen Devlet tarafından karşılanacaktır.

MADDE 48

İadeyi talep eden Âkit Taraf, iade olunan şahıs hakkında yapılan kovuşturma sonucundan istenilen Âkit Tarafı haberdar edecektir. İstenilen Âkit Tarafın talebi üzerine isteyen Âkit Taraf bu bilgi ile birlikte kesinleşmiş karar örneğini de gönderecektir.

KISIM II.

ADLİ MAKAMLAR ÖNÜNE ÇIKMAYA DAVET EDİLEN ŞAHISLARIN BAĞIŞIKLIĞI

MADDE 49

Aleyhine kovuşturma konusu teşkil eden fiiller sebebiyle ifadesi alınmak üzere isteyen Taraf adli makamları huzuruna celbedilen bir şahıs, hangi uyrukta olursa olsun, istenilen Taraf ülkesinden ayrıldığı tarihten önce mevcut olup, celpnamede söz konusu edilmeyen fiiller dolayısıyla ne kovuşturulabilir ne tutuklanabilir ne de hürriyeti herhangi bir şekilde kısıtlanabilir.

KISIM III

ADLİ SİCİL

MADDE 50

Her iki Devlet Adalet Bakanlıkları, kendi mahkemelerince diğer Tarafın vatandaşları haklarında ittihaz edilerek adli sicile işlenen mahkûmiyet kararları ile ilgili bilgileri karşılıklı olarak teati edeceklerdir.

MADDE 51

1) Bir ceza davası gerekli olup, diğer âkit Taraf adli makamlarınca talep edilecek adli sicil kayıtları ve bu hususa ilişkin tüm bilgiler istenilen Tarafa, kendi adli makamlarının benzeri durumlarda elde edebilecekleri ölçüde isteyen Tarafa gönderilecektir.

2) İşbu maddenin 1. fıkrasında öngörülen durumlar dışındaki benzeri talepler, istenilen Tarafın kanunî mevzuatı, yönetmelikleri veya uygulamasının öngördüğü şartlar çerçevesinde sonuçlandırılacaktır.

BÖLÜM IV
NIHAİ HÜKÜMLER

MADDE 52

İşbu Sözleşme onaylanacak ve onay belgelerinin mümkün olan en kısa süre içinde teatisini takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

MADDE 53

İşbu Sözleşmenin uygulanması veya yorumlanması konusunda iki Âkit Taraf arasında çıkabilecek uyuşmazlıklar diplomatik yolla çözümlenecektir.

MADDE 54

1) İşbu Sözleşme süresiz olarak akdedilmiştir.

2) Âkit Taraflardan her biri Sözleşmeyi her an feshedebilir ve bu fesih diğer Devlet bildirimini almasından altı ay sonra hüküm ifade edecektir.

Cezayir'de 14 Mayıs 1989 tarihinde ikisi Türkçe ikisi Arapça ve dört metin de geçerli olmak üzere dört nüsha halinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Mahmut Oltan SUNGURLU
Adalet Bakanı

Cezayir Demokratik
Halk Cumhuriyeti
Hükümeti Adına
Ali BENFLIS
Adalet Bakanı